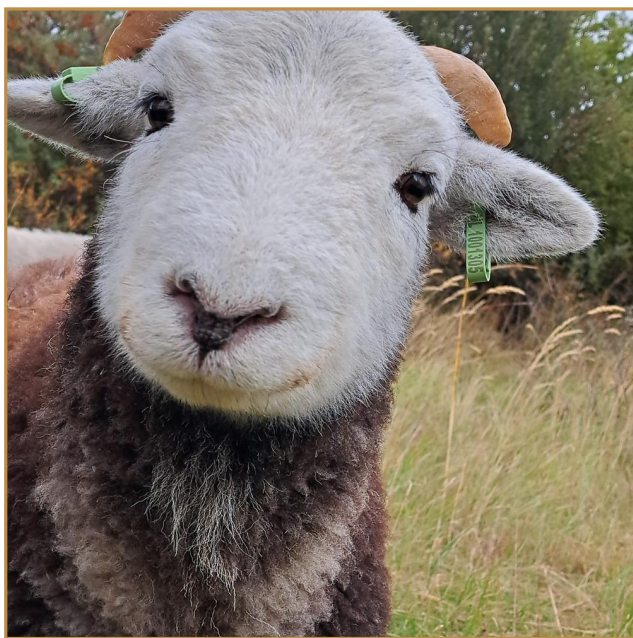

De hamel als gezelschapsdier

Waarom gecasteerde rammen zulke leuke, waardevolle
en verrassende schapen kunnen zijn

EEN WARM EN PRAKTISCH BOEKJE

SAMENGESTELD DOOR

Herdwicks van de Westkust

Klaas & Paula Kaslander • Shepherd & Shepherdess

Voor wie dit boekje is

Dit boekje is voor iedereen die droomt van een paar schapen in de wei en graag wil kennismaken met een dier vol karakter. De voorbeelden komen vaak uit onze Herdwickkudde, maar de kern geldt voor hamels van allerlei rassen.

Onze boodschap

Hamels zijn nog relatief onbekend, terwijl ze juist ontzettend leuke schapen zijn: als rustig lid van een kudde of samen in een klein groepje bij huis. Ze zijn lief, gezellig en verdienen allemaal een fijn thuis.

Wat is een hamel?

Een hamel is een gecasteerde ram: een mannelijk schaap dat zich niet meer kan voortplanten. Hij blijft natuurlijk wél een schaap, met dezelfde behoefte aan soortgenoten, ruimte, ruwvoer, veiligheid en goede gezondheidszorg.

Na castratie neemt de invloed van mannelijke hormonen geleidelijk af. Veel hamels worden daardoor als rustig en stabiel ervaren. Hun persoonlijkheid blijft natuurlijk belangrijk: de één is meteen nieuwsgierig, de ander kijkt eerst rustig de kat uit de boom.

Hoorns en formaat

Sommige rammen en hamels hebben hoorns, andere niet. Dat hangt af van het ras. Hoorns zijn mooi, maar vragen extra ruimte en een veilige afrastering waarin het dier niet met zijn kop vast kan raken. Een volwassen hamel is vaak zwaarder en sterker dan een ooi. Bij een jonge ram kan castratie de verdere hoorn groei afremmen, omdat de invloed van testosteron afneemt. Bij een volwassen ram kan dat effect veel kleiner zijn. [14]

Castratie met veel aandacht voor comfort

Bij Herdwicks van de Westkust gebeurt castratie door de dierenarts. De rammetjes krijgen een volledige narcose, plaatselijke verdoving en pijnstilling die ook na de ingreep doorwerkt. De dierenarts verwijdert de testikels. Na het wakker worden blijven ze goed onder controle; met deze combinatie zien wij doorgaans weinig hinder en sluiten ze snel weer aan bij hun maatje of kudde.

In Engeland wordt castratie vaak in de eerste levensweek door de shepherd zelf uitgevoerd, veelal met een elastisch ringetje om de balzak, bijvoorbeeld op dag 3 tot 5. Ook daar groeit de aandacht voor extra pijnbestrijding. Methoden verschillen, maar zorgvuldig werken, stress beperken en goed observeren staan steeds voorop. [5, 12]

Tien leuke pluspunten van hamels

1 Echte lieverds

Veel hamels zijn vriendelijk, zachtaardig en heerlijk gezelschap in de wei.

2 Vaak heel tam

Hamels die rustig en positief met mensen opgroeien, kunnen opvallend aanhankelijk en knuffelig worden.

3 Een rustig, stabiel karakter

Zonder de rol van dekram ervaren veel houders hun hamels als gelijkmatige en ontspannen kuddeleden.

4 Ieder zijn eigen persoonlijkheid

De één is bedachtzaam, de ander nieuwsgierig of speels; juist die verschillen maken het contact leuk.

5 Jarenlang een vertrouwd gezicht

Een hamel kan lang op dezelfde plek in een passende groep blijven en echt bij het erf en de mensen gaan horen.

6 Een prachtige volle vacht

Een hamel steekt geen energie in de dekperiode of het grootbrengen van lammeren en kan een volle vacht ontwikkelen.

7 Geen onverwachte lammeren

Een hamel kan geen ooien drachtig maken. Dat geeft rust wanneer je bewust niet wilt fokken.

8 Een vaste plek in de kudde

Omdat hij geen rol als dekram heeft, kan een hamel vaak het hele jaar in een passende, stabiele groep blijven.

9 Een leuke rol tussen andere schapen

Sommige hamels zijn rustige kameraden, natuurlijke leiders of zorgzame 'oppasooms' voor jongere dieren.

10 Je geeft een dier perspectief

Door bewust voor hamels te kiezen, help je mannelijke schapen zichtbaar te maken als gewaardeerde gezelschapsdieren.

Ons gezamenlijke project voor hamels

Wij zijn Klaas en Paula van Herdwicks van de Westkust. Onze hamel-missie is een gezamenlijk project, gegroeid uit het dagelijkse leven met onze dieren. Paula begon ooit met twee hamels; Klaas had Herdwicks van de Westkust al opgebouwd. Toen onze levens en onze kudde samenkwamen, zagen we allebei hoe gemakkelijk hamels over het hoofd worden gezien.

Mensen vragen bijna automatisch naar oaien. Sommigen weten niet eens wat een hamel en, ook niet hoe lief, rustig en gezellig hij kan zijn. Onze hamel-missie gaat daarom niet alleen over onze eigen Herdwicks, maar over meer waardering voor hamels van allerlei rassen.

Op onze kleine woonboerderij in Ouddorp leven oaien, rammen en hamels van verschillende leeftijden. We kennen ze allemaal bij naam. Ze zijn verschillend, maar voor ons even waardevol. Dieren die vanaf hun geboorte sterk bij elkaar horen, proberen we zoveel mogelijk samen te houden. Geen van onze lammeren gaat naar de slacht; dieren die vertrekken, plaatsen we alleen waar we vertrouwen hebben in hun verzorging.

Onze hamel-missie

Niet alleen om voor onze eigen Herdwicks een goed thuis te vinden, maar om de waardering voor hamels van alle rassen te vergroten. Wij willen dat zij worden gezien om hun karakter, hun gezelligheid en de plek die zij in een kudde kunnen innemen.

MEER BEWUSTWORDING

Veel mensen vragen automatisch naar oaien. Door het verhaal van de hamel te vertellen, ontstaat ruimte om anders te kiezen.

MEER WAARDERING

Wie hun rustige aard, sociale band en eigen persoonlijkheid leert kennen, ziet een volwaardig gezelschapsschaap.

FOREVER HOME

Een passend, blijvend thuis in een kleine groep of kudde, met aandacht voor veiligheid, gezelschap en goede zorg.

Bobbie, het gezicht van onze hamel-missie

Bobbie is één van onze eigen Herdwickhamels en het levende symbool van onze hamel-missie. Hij werd geboren met een overbeet. Dat maakt hem voor ons niet minder mooi of minder waardevol. Juist zijn eigenheid laat zien waar deze missie om draait: kijk niet alleen naar een fokdoel of naar wat afwijkt, maar leer het dier zelf kennen.

Bobbie is nieuwsgierig, aanhankelijk en helemaal onderdeel van onze kudde. Met zijn vriendelijke gezicht helpt hij ons het verhaal te vertellen van de vele hamels die nog te vaak worden overgeslagen, terwijl zij zoveel karakter, rust en gezelligheid kunnen brengen.

Bobbie staat symbool voor iedere hamel

Niet als tweede keus, maar als een volwaardig en geliefd schaap dat gezien mag worden om wie hij is.

Wat wij in onze kudde zien

Onze kudde is voor ons veel meer dan een groep schapen in de wei. We brengen iedere dag veel tijd tussen de dieren door en kijken rustig hoe zij eten, rusten, spelen en op elkaar reageren. Juist door veel te observeren, leer je de kleine verschillen herkennen.

Zo weten we wie graag vooroploopt, wie altijd naast hetzelfde maatje ligt, wie als eerste naar het hek komt en wie liever nog even afwacht. We kennen alle dieren bij naam en weten wat normaal voor hen is. Daardoor valt een kleine verandering in houding, eetlust of gedrag vaak snel op. Maar het mooiste is dat je ook hun karakter leert kennen.

Ook in onze kudde leven hamels. Wij ervaren hen als lieve, rustige en stabiele dieren. Ze zoeken nieuwsgierig contact, genieten van een kriebel en vinden gemakkelijk hun plek tussen ooiën en jongere schapen. Ieder doet dat op zijn eigen manier. Hun vriendelijke nieuwsgierigheid maakt het dagelijks contact voor ons bijzonder.

Onze hamels voelen zich goed thuis tussen de ooiën en jonge schapen. Omdat wij niet met hen fokken, kunnen ze deel uitmaken van de vaste groep. Ze ontwikkelen zicht tot indrukwekkende volwassen Herdwicks met een volle vacht, maar behouden tegelijk die zachte uitstraling waar we zo van houden

"Lieve, rustige en stabiele dieren, ieder met een eigen karakter."

Hamels en hun verhalen

Van mensen die hamels uit onze kudde een nieuw thuis gaven, kregen we veel positieve berichten. Die ervaringen delen we graag. Op www.herdwickschapen.nl staan uitgebreidere verhalen en meer foto's.

Baruch & Bruce

Baruch en Bruce zijn twee broers en groeiden vanaf hun geboorte samen op. Daarom verhuisden ze ook samen. Bij Ludi en Johan leven ze tussen een geit, poes en kippen. Ze zijn tam, aanhankelijk en bijna altijd bij elkaar. Hun eigenaren wandelen met hen op de dijk en zouden ze niet meer willen missen.

Bas & Brian

Bas en Brian zijn de zoontjes van Evi en Majade. Hun nieuwe eigenaren zochten eerst twee jonge oaien, maar stonden ook open voor gecastreerde rammetjes. Daar hebben ze geen moment spijt van. De twee hamels zijn zachttaardig, nieuwsgierig en voegden zich zonder problemen bij de volwassen oaien.

Boaz & Benjamin

Boaz en Benjamin zijn de twee jongens van Bibi en wonen samen in Limburg. Daar kregen ze een bijzondere plek tussen de Skuddeschapen. Ze zijn rustige, zorgzame 'oppasooms' voor de lammeren. Die liggen graag bij hen en klimmen soms zelfs op hun rug. Ook komen ze nieuwsgierig naar het tuinhok.

Schapen stemmen veel van hun gedrag op elkaar af. Dat helpt de groep bij elkaar te blijven. [4, 8]

Hamels en hun verhalen

Abel

Abel verhuisde samen met zijn zus Amy en tante Hillegonda naar Zeeland. Hij groeide uit tot een grote, vriendelijke en aanhankelijke hamel. Eerst kijkt hij rustig de kat uit de boom, maar na een paar kriebels blijft hij graag bij je. Voor een verstoten potlam gedroeg hij zich als een zorgzame stiefvader.

Nero

Nero woont op een camping met kinderboerderij. Na zijn castratie loopt hij er ontspannen los tussen de andere dieren en bezoekers. Hij is rustig, vriendelijk en helemaal op zijn plek. Zijn verzorgers noemen hem 'Mr Cool Guy' en een echte gentleman. Ook de campinggasten zijn blij met deze knappe, lieve hamel.

Andy

Andy verhuisde samen met zijn halfzusjes Belle en Blossom. Hij is vaak de rustige leider van het drielal en de dames volgen hem graag. Iedere ochtend kondigt hij met zijn zware 'bleh bleh' aan dat het tijd is voor een brokje. Ook bij de hoefverzorging blijft hij rustig en mak.

Meer foto's en de volledige verhalen staan op www.herdwickschapen.nl.

Steun uit het Verenigd Koninkrijk

Met Voices from the UK verzamelen we steun van Britse schapenexperts, auteurs en liefhebbers. Hun kennis en praktijkervaring helpen om ook in Nederland meer bekendheid en waardering voor hamels te creëren.

● Wendy Thompson

AUTEUR • SCHAPENHOUDER • OPRICHTER SHEEP AS PETS

Wendy schreef voor onze website een praktisch artikel met zeven redenen waarom hamels zulke fijne gezelschapsschapen zijn. [9]

“Wethers offer the most reliable, safe and rewarding experience of living with sheep.”

● Grace Olson

AUTEUR • THERAPEUT • HEAVENSTONE HEALING

Grace deelt ervaringen uit haar therapiekudde, die volledig uit hamels bestaat, en laat zien hoe ieder dier op zijn eigen manier contact en rust brengt. [1]

“Each of my boys has a unique personality and they each offer a different type of vibe.”

● Dianna Bowles OBE

EMERITUS PROFESSOR • SCHAPENEXPERT • HERDWICKHOUDER

Na veertig jaar met Herdwicks schreef Dianna persoonlijke reflecties over goed kijken, welzijn en een ander toekomstperspectief voor hamels. [13]

“It makes far more sense for a companionship flock to consist of wethers, rather than ewes.”

Lees de volledige bijdragen

De artikelen van Wendy, Grace en Dianna zijn gratis te downloaden via www.herdwickschapen.nl/over-hamels/voices-from-the-uk.

Dierenwelzijn in het dagelijks leven

De Code voor goed houderschap schapen en geiten beschrijft wat een zorgvuldige houder dagelijks doet om recht te doen aan de lichamelijke én geestelijke behoeften van zijn dieren. Voor hamels zijn vooral de volgende uitgangspunten belangrijk. [10]

1 Nooit alleen

Schapen vormen hechte sociale groepen. Houd daarom minimaal twee schapen samen; ook mannelijke dieren hebben ten minste één soortgenoot nodig.

2 Dagelijks rustig kijken

Observeer de hele kudde én ieder individu. Let op rust of onrust, grazen, herkauwen, afzondering, onderlinge omgang en veranderingen in het normale patroon.

3 Toegang tot buiten

Weidegang of een uitloop geeft ruimte voor natuurlijk gedrag, beweging en het volgen van het ritme van de kudde.

4 Passende beschutting

Zorg voor een droge ligplaats en bescherming die past bij ras en omstandigheden. Voor sobere rassen is schaduw bij warmte minstens zo belangrijk als beschutting tegen slecht weer.

5 Blijven leren

Een goede houder verdiept zich in de behoeften van schapen, vraagt hulp wanneer dat nodig is en blijft openstaan voor nieuwe inzichten.

6 Verantwoord overdragen

Bij verhuizing horen volledige informatie over het dier, zijn maatje, voer, verzorging, afrastering en gewoonten én vertrouwen in de nieuwe plek.

De rustige dagelijkse ronde is belangrijk.

Juist doordat je weet hoe ieder dier normaal eet, rust en contact zoekt, vallen kleine veranderingen eerder op.

Een veilige en schaapvriendelijke omgeving

Afrastering op maat

Pas hoogte, draadafstand en maaswijdte aan op het ras. Voorkom dat kop, horens of poten in het hekwerk vast kunnen raken.

Een veilige weide

Verwijder gevaarlijke voorwerpen en let op schadelijke begroeiing. Controleer de omheining regelmatig op beschadigingen en openingen.

Een goede rustplek

Vermijd losse uitsteeksels en andere risico's. Zorg voor voldoende strooisel, licht en ventilatie en een droge ligplaats.

Schoon water

Drinkvoorzieningen moeten schoon, goed bereikbaar en betrouwbaar zijn. Controleer dagelijks of ieder dier daadwerkelijk kan drinken.

Ruwvoer als basis

Langvezelig ruwvoer zoals gras en passend hooi vormt de basis. Geef aanvullend voer alleen wanneer dat nodig is en voorkom overvoeren.

Vacht en hoeven

Jaarlijks scheren is belangrijk voor het welzijn. Controleer hoeven regelmatig; de benodigde verzorging hangt af van de natuurlijke slijtage.

Rustige omgang

Niet opjagen of dwingen. Voorspelbare handelingen, geduld en positieve ervaringen maken dagelijkse verzorging veiliger.

Een veilige omgeving voorkomt veel problemen. Kijk niet alleen naar wat een schaap nodig heeft, maar ook waar het verstrikt kan raken of zich kan verwonden. [10]

Een rijk en interessant schaapleven

Schapen zijn nieuwsgierige denkers

Ze herkennen gezichten, onthouden routines, bouwen sterke sociale banden op en leren van rustige herhaling. Verrijking betekent niet dat een schaap voortdurend vermaakt moet worden. Het gaat om ruimte om te kiezen, te onderzoeken en natuurlijk gedrag te laten zien. [11]

Sociaal

Een stabiele groep, keuze in gezelschap en genoeg ruimte om elkaar ook te ontwijken.

Voedsel zoeken

Afwisselende graashoogtes, veilige takken en kleine zoekmomenten maken eten interessanter.

Omgeving

Verskillende ondergronden, terrein, schuilplekken en veilige obstakels nodigen uit tot bewegen.

Leren

Eenvoudige aanwijzingen, rustige training en nieuwe voorwerpen bouwen vertrouwen op.

Zintuigen

Geur, aanraking, geluid en zicht zorgen voor zachte afwisseling en nieuwsgierigheid.

Rustige vernieuwing

Laat ieder schaap in zijn eigen tempo kijken, ruiken en kiezen.

Vijf ideeën voor tien minuten

1

Geef wilgentakken om aan te knabbelen. Wilg bevat natuurlijke salicylaten, maar vervangt geen pijnstilling van de dierenarts.

2

Zet een mineralenemmer of zoutblok neer dat speciaal voor schapen is samengesteld.

3

Controleer de onderste oogleden op bleekheid. Dit kan wijzen op bloedarmoede door bloedzuigende wormen.

4

Ga even rustig bij de schapen zitten en geef ze persoonlijke aandacht.

5

Pluk een handje veilige kruiden, zoals paardenbloemblad of weegbree, en geef dit uit de hand als speciale traktatie.

Een nieuw thuis

Een nieuwe hamel hoeft niet meteen aan je hand te komen. Verhuizen, een onbekende wei en nieuwe kuddegenoten kosten energie. Geef dieren tijd en laat hun vaste maatje waar mogelijk meeverhuizen.

1 Voorspelbaarheid

Werk met vaste tijden en rustige bewegingen; voorspelbaarheid geeft vertrouwen.

2 Laat hem kiezen

Ga regelmatig zonder doel in of naast de wei zitten en laat de dieren zelf naderen.

3 Rustig contact

Laat contact op zijn tempo ontstaan. Beloon kalm gedrag en voorkom stoeien of duwen, vooral bij jonge dieren die later zwaar en sterk worden.

4 Een passend extraatje

Voer de hamel geen schapenmuesli maar enkel ruwe schapenbrok als extraatje.

Praktisch in Nederland

Ook met twee hobbyschapen ben je officieel dierhouder. Regel de administratie voordat de dieren komen.

- **UBN** Voor iedere locatie waar schapen worden gehouden is een Uniek Bedrijfsnummer nodig, ook bij hobbydieren. [6]
- **I&R;** Schapen moeten individueel worden geregistreerd en elektronisch geïdentificeerd. [7]
- **Identificatiemiddelen** In Nederland moeten schapen twee goedgekeurde identificatiemiddelen hebben. [7]
- **Verplaatsingen** Aan- en afvoer en andere relevante gebeurtenissen moeten volgens de actuele RVO-regels worden gemeld.
- **Welzijn** Je moet dieren beschermen tegen onder andere extreem weer en passende verzorging en medische hulp bieden.

Controleer altijd de actuele regels. Kijk voor de meest recente informatie op de websites van RVO en NVWA.

Onze uitnodiging

Met dit boekje willen we de bekendheid en waardering voor hamels vergroten. Wie schapen koopt, denkt vaak automatisch aan een groep oaien. Wij nodigen je uit om eerst goed te kijken wat bij jou en je dieren past.

Een gemengde groep van oaien en hamels kan een mooie keuze zijn. Ook een klein groepje hamels kan heel goed passen. Hamels zijn vaak rustige, vriendelijke dieren en geweldige huisdieren. Natuurlijk hebben zij, net als alle schapen, soortgenoten en goede verzorging nodig.

Een hamel is geen tweede keus.

Wil je meer weten? Neem dan gerust contact met ons op via

WWW.HERDWICKSCHAPEN.NL

Bronnen en verder lezen

Verhalen, ervaringen en downloads

1. Olson, Grace (2026). The Quiet Power of Wethers: Grace Olson's Therapy Flock.
Gratis download: www.herdwickschapen.nl/over-hamels/voices-from-the-uk
2. HeavenStone Healing. Informatie over therapie met schapen en paarden.
<https://www.heavenstonehealing.com/>
3. Grace Olson Author. About Grace, kinderboeken en The Yorkshire Vet.
<https://www.graceolsonauthor.com/about> • <https://www.graceolsonauthor.com/tv>
9. Thompson, Wendy (2026). Why Wethers Make Exceptional Pet Sheep: Advantages Over Ewes and Rams.
Gratis download: www.herdwickschapen.nl/over-hamels/voices-from-the-uk
11. Thompson, Wendy (2026). Companion Sheep Enrichment Ideas.
13. Bowles, Dianna OBE (2026). Herdwicks as Companions: Personal Reflections.
Gratis download: www.herdwickschapen.nl/over-hamels/voices-from-the-uk

Welzijn en gedrag

4. RSPCA. Sheep behaviour and needs.
<https://www.rspca.org.uk/adviceandwelfare/farm/sheep>
5. UK Government. Code of recommendations for the welfare of livestock: sheep.
<https://www.gov.uk/government/publications/code-of-recommendations-for-the-welfare-of-livestock-sheep/sheep-and-goats-welfare-recommendations>
8. MSD Veterinary Manual. Behavior of Sheep.
<https://www.msdsvetmanual.com/behavior/behavior-of-production-animals/behavior-of-sheep>
10. Platform voor de kleinschalige schapen- en geitenhouders (2012). Code voor goed houderschap schapen en geiten.
12. RSPCA. RSPCA standards justification - sheep. Achtergrond bij langdurige pijnstilling bij castratie.
<https://science.rspca.org.uk/documents/d/science/sheep-standards-justification>

Praktisch in Nederland

6. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Dierlocatie UBN registreren en wijzigen.
<https://www.rvo.nl/onderwerpen/identificatie-en-registratie-dieren/dierlocatie-ubn>
7. RVO en NVWA. Schapen en geiten merken; Wat betekent I&R; voor dierhouders?
<https://www.rvo.nl/onderwerpen/identificatie-en-registratie-dieren/schapen-en-geiten-melden/schapen-en-geiten-merken>
<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/dier/identificatie-en-registratie-i-r/wat-betekent-i-r-voor-dierhouders>

Controleer welzijns- en wettelijke informatie altijd bij een deskundige of de bevoegde instantie.

Herdwicks van de Westkust

Waar ieder dier een naam heeft en geliefd is.

WWW.HERDWICKSCHAPEN.NL